DISPUT ETRE SIMON AR GONTEL GAM HA POL AR PRI, VAR SUJET AR BUTUN, ETC. [IN...

Mag. b. 69

DISPUT

ETRE

SIMON AR GONTEL GAM

HA

POL AR PRI,

VAR SUJET AR BUTUN.

Dediet da g'ement Fri-Butun, Fumer ha Fumerezet, Chiqer ha Chiqerezet a zo e Breiz-Izel.

E MONTROULEZ,

En ti Lédan, Imprimer-Librer.

BRITISH MUSEUM

DISPUT

ETRE

SIMON AR GONTEL GAM HA POL AR PRI,

VAR SUJET AR BUTUN.

SIMON.

DEIS-MAT dit, *Pol ar Pri*, te ê va mignon qer,
Enr guel vend vras a zo ac'hanont er c'hartier.
Clêvet ameus laret gant un den eus va zi,
E voas bet o toug'en peder fals-testeni,
Hac evit recompans eus enr c'hrim qen effroyabl;
E c'hens bet un onz Butun : te so enr miserabl.
Ma na g'eres dioal, abars fin ar zizun
Ec'h erno ganet sur-aoalc'h goal-fortun :
Croug'et e vi, certen, ma na g'eres dioal;
Doug'en fals-testeni a zo ur vicher fall.

POL.

Ha goas ameus-me grêt evit eul loumbardum,
En em roas d'an diaoul evit cavet Butun,
Hac a voe en ifern enpad mis guengolo
O visqa an diaoulou hac o torcha o boutou?

SIMON.

Onnes zo ur fablen ha ne dê qet guirion.
N'en em ro den d'an diaoul eus a greis e galon,
D'au drouc-speret infam evit cavet netra;
Ober goab a fel dit, mes dit ê ar goassa.

POL.

Ro peoc'h, mab-cagn diot, Ma ves-te butuner,
Herio ema ar yaou ha varc'hoas ar guener,
Ma vanqfe dit Butun, varben verc'hoas da nôs
Te a guitafe creun da lôd er barados.

SIMON.

Va choqi bras a rez, deu exenmunug'et.
Pa ven goassa Butuner a voe biscoas er bed;
Ne garfen qet sonjal er pez a leveres:
Guell ve gauên mervel ha caout mil dienes,
Ha quitat ar Butun evel un ampoesou,
Ma ve coi din da bec'hi hep nep guir na rêson.

POL.

Ia, te lavar se, pa n'en dout qet sujet
Na custum da vutunat e nep fêçon ebet.
Ezet e dit cozeal, pa na zantes ar bozn
En eus eur Butuner ep na Butun na tân.

SIMON.

Me a gare gouzout penos na pe fêçon
E deut da g'enta'r Butun er vro bac er c'hantons
Hac ul louzaouen ê zo cos da vij bec'het,
Ha casimant an oll a vutun dre ar bed.

POL.

Ah! pebes graç a roas Doue d'ar gristenien,
Pa zigassas ar Butun da zoulaji o anqen!
Penevert ar Butun calz a golje o sqient;
Bet so Butunerren hac a zo brêma Sent.

SIMON.

Gaou a leres en faç, map bena Lucifer;
Biscoas n'en deus bet Sant a vije Butuner:
Ne g'ever qet er Scritur, nac en histor ebet,
E ve ur seul Butuner hac a ve sovetet.
Nan, ne qet possub ve er barados nicun
Hac en defe biscoas bet qaret ar Butun.

POL.

Penos, den maleürus ! ha te alfe souten !
Ne voa qet Sant Vaze mestr d'ar'valtouterien,
Hac a'voa en Judee o receo an tribut
Divar ar guin, ar Butun, bemde da'gant an dud ?

SIMON.

Guelet rân n'ouzout qet an histor-ze esfat.
Sant Vaze, p'oe galvet, a senchas prest a stat;
Rac ma vize chomet bepret da valtoutier,
E voa bet, eP douetanç, eur prinç da Lucifer.
Ha c'hoas ne gomzer qet eno eus ar Butun,
Nemet m'er recevet dre an taillou commun.

POL.

Ne qet ret mont qeit-se da glasq an historiou,
Evit gout piou a voe e digassas er vro.
Frances-daou a hano, Roue demeus a Franç,
Hanvas da gannadur Nicot, den a brudanç,
Evit lez Bastien, Roue ar Portugal,
Pini evit present a 'ro deân ractal
Butun scaferlati, anduill, cigalennou,
Butun poultr ha rapet, treujou, carotennou.
Nicot d'e Rouanez a roas ur brizen,
Ma comançās Mari strefia dre an daou ben.

Ne devoa tam yec'het aboe pel bras a voa;
Ha ne rê .eus netra an distera tam joa;
Bea voa attaqet gant an drouc-daoulagad;
Goude bea implijet meur a vedecin mat;
Oll e lavarent dei e colje e guelet;
Mes Doue a zigassaa ar Butun benig'et;
Evit e zoulaji hac e laqat pare,
Ha calz istri-viti zo bet yac'h goude-se;

Simon.

Gnir ê, pep seurt louzou so cronet gant Doue;
Hac hini ar Butun e deus eur vertua crên;
En ur remet benac e c'halfe servicha,
Hac avision e c'heller certen e implija,
Ha pa ve - hi laqet da ober ongantchou,
Ê mat ous ascorn toret hac ous ar gouliou;

Pol.

Ar Rouanes a Franç ne voa qet gouliet;
Ne devoa hies ebet nac ive ascorn toret;
Ne zante poan ebet nemet drouc-daoulagad,
Ar Butun e yac'has hac e laqas erfat.
Davantach, e zê mad eus a hep seurt clénvet:
Chasseal' ra ar c'hatar ha scànvat ar speret,
Hac ous ar velconi e zoulaj ive'n den
En defe ur hoan benac, ur spont, pe un anqen.

SIMON.

Va choqi bras a ses, den excumunug'et,
Larat e teu ar Butun da acanvat ar speret;
Er c'hontrol ê : troublet ve dre nerz ar Butun,
Mellet ha barbouillet evel glo ha curun.

POL.

Brassoc'h gaou a leres, Doue d'am pardoun;
N'eus qet a dud santel na savant bars er vro
Na implijont Butun pe en qorn pe en fri.
Eus a oll dud ar bed, a bemp e vutuu tri;
Ha c'hoas e laràn gaou oùspen eus an anter.
Rac ma ve grêt eur rol partout dre ar c'hartier,
Ar vêleyen da g'enta a vutun oll cazi,
Ma ne laqont en corn e laqont en o fri,
Hac a zo tud satel savet en doctrin vat:
Me vize-ta eur pec'het, e teujent d'er c'huitat.

SIMON.

Ar vêleyen a fazi qercouls bac ar re all;
Ne laràn qet vit se certen er int tud fall,
Rac ar-sese so tud fur, habil ha moderet
Qercouls gant ar Butun evel gant traou ar bed,
Nonpas te na da sort zo evel diaoulou,
Nemet ar c'horn a ve bepret en da c'hinou.

Da vreg, da vugale o vervel gant defot.
Eur vech, evit caout Butun e voerjout da ribot,
E rojout vit tri goennec, hac hi o coustout deg,
Tri goef ha tri mouchouer hac un ivir da creg,
Ar pez a zo coz dei da rei dit mil mallos,
Ha da c'bonit an ifern elec'h ar barados;
Ha c'hoas te e maltretas gant troad eur gos rastel;
En delot na verze he bros hac he mantel.

POL.

Ia, bi a lar se; mes ennes zo eus gaou,
Ha brassoc'h evit se a deu eus he g'inaou;
Hac pa ve en coler, ezê vel eur serpant,
Hac e lar din mil injur, traou vil hac insolant.

SIMON.

Comanç dre vea fur, den brao ha moderet,
Ha quita ar Butun evel un drouc-speret.
Da vreg zo coant ba fur, hac ur boanieres vat,
Mes te zo eur bourèo, eun tirant, un ingrat,
A deu d'e maltreti pa vanq dit ar Butun,
Hac e lêzes anei ha da vugale da yun.

POL.

Penos quitat ar Butun, *Simon an Dibeellet?*
Guell ve ganén mervel ha bea dibarfouëltret;

Rac o tont da vervel n'em be nemet eur boan ;
Hac o vea eb Butun n'on qet quit gant unan.

SIMON.

Brêmàn e credàn ferm ar pez a meus lennet
En ur fablen goechal, pa voan gant va dênved,
Penos voa ar Butun a voe coz da *Gain*
Da goea en disesper ha da ober goal fin ;
Rac *Cain* voa ar c'henta a labouras an douar ;
N'on qet pe gant un tranch p'otramant gant ur bal.
P'en devoe labouret ha destumet al louzou,
Ha laqet gantàn oll ar re fall a vernion,
Evit dont d'o dêvi eno var an dachen,
Ha teuler al ludu en creis hac en daou benn,
Louzaouen ar Butun en em gavas ive
Etoues al louzou all. *Cain* ne vouie doare,
Qen a zantas ar c'hoez ancàn o têvi,
Hac antten ancàn ar mog'et en e fri ;
Ma comançás strevya vel eun den arajet,
Ha da consideri petra voa ar sujet.
Qerqent hac én fouilla, ma cavas eun tam had
Ne voa qet e'hoas dêvet, hac en hanvas TABAC.
Calz a dud a sonch dê *Tabac* a so gallec,
Mes enem drompla reont, rac certen n'en dê qet.
Tabac so eur g'ir hebre a sinifi bossen,
Pestilanç, droug-ar-c'hi, calz a draou all ouspen.

Da viana, *Cain* a voe ganti troublet,
P'antreas en e benn an nerz eus ar mog'et.
Eun nebeut goude se ec'h erruas *Abel*,
Breur uniq da *Cain*, eun den fur ha santel,
A c'houlennas gantàn : --- » Va breur, petra
» c'heus grêt,
» Ma zê da santimant ha da speret troublet? »
» --- E vin daonet, me *Cain*, tec'h pront
» dirac va faç,
» Pe me a parfoueltro bac a tolo d'am chass. »
Abel voe qen spontet, ma coeas d'an douar;
Cain, evel eur c'hi clânvet gant ar gounnar,
A zaillais var e vreur bag en lazas timat;
A laqas an douar da ruzia gant ar goad.
Setu qenta massacr voe biscoas aruet,
Divarben ar Butun, louzaouen milig'et.
C'hoas ne voa qet avoalc'h, tac *Cain* gonde se,
Pa voe bet tamalet, gourdrouzet gant Doue,
Pa velas pesort muntr ha crim en dévoa grêt,
A geeas en dizesper bag a zo bet daonet.
Oll diaoulou an ifern, pa voe daonet *Cain*,
En em gavas gantàn pa voant en enterin.
Mar e c'hasjont gante var eur menè huel,
Hag e leqjont e gorf da zec'ha en avel.
Pa voe nenae sec'het ha crazet a fêcon,

En e gargjont qerqent demeus a bouldr canon;
Hac e touez ar pouldr-se e fourjont paqajou
Demeus an had butun, ebars e oll vemprou,
Neuze e rejont enn toul ebars eu e goste,
Da zervichout da amors er c'horf miliget-se;
Laqat an tan varnean evel var eur c'hanon,
Ma fouel trjont ur bibennat ebarz en peb canton.
Ha neuse gant eur paqad a Vutun infernal,
Unan a yas en Spang, un all en Portugal;
Unan ebars en Bro-Soz, un all en Itali,
En Allamagn, en Holand, en Suis hac en Turqi;
Mes al loden vrassa a voe strinqet en Franç,
Surtout èn Breis-Izel, d'on daoni en avanç.
Tolet e voe ive ebars en Normandi,
Er Chin, en Tartari, er Pologn, er Russi:
Enfin, strinqet e voe dre bêvar c'horn ar bed;
Er feçon se ar Butun a so bet griennet
Dre an oll brovinçou, dre voyen Belzebut
Ha Cain milliget, evit peur-goll an dud.
Ha te, evel Cain, a velân a so prest
Da goea en disesper ha da c'hoari da rest.

POL.

Eur bassiantet vras ameus eus da glêvet;
Ma sentjen d'am humor me'm boa da barfouelltret;
Mes guelet a rân sclêr n'en dout nemet un asen,

Ha té grêt da studi na ouzout qet ouspen
Da argumant so fos, n'en dê qet fontet mad,
Particulieramant var ar g'ir a *Dabac*.
Te lar erê hebre, me lar dit n'en dê qet:
Me a ya d'er zouten dre'r pes ameus lennet.
Pa voa goechal ar bed abimet en antier
Gant an dour an diluch, eerten e voa mises:
Noe a ras un are'h dre ordrenanç Doue,
Evit en em gonservi, én hac e vugale.
Pa voa bet er g'is-se eur pennat var an dour,
E losqas ur vran du, darn a lavar ur scoul,
Evit gout hac hy gafje tam douar disolo,
Pe eur mene benac en na tu var an dro;
Ar vran a eure goab a *Noe* ar barvec,
Hac a chomas da zibri qiq tud ha qiq loenet.
Mes *Noe* pa velas na daue qet var be g'is,
A losqas var e lerc'h cun eil goech ur goulm gris,
Pehini a retornas, ar goulmic vinig'et,
Hac ur feuillen Butun ganti en creis he bec.
Neuse en devoe joa ar barvec coz *Noe*,
Hac éo ober ur sarmon eno d'e vugale,
Var snjet ar Butun, ha rêson en devoa:
Millig'et vo an den na rai ar memes tra.
Neuse *Noe* ractal hac en hanvel TABAC,
Nonpas en langach hebre, mes en hini siriac;
Ha pa ve expliqet en langach Brezonec,

E sinifi qêlon mat, bonheur bras eb abec.
Neuse *Noe* a deuas da laret d'e vugale :
„ O peet soign, emean, deus al lousaouen-se,
„ Rac bonnes so'l lousaouen ha ma oufe an oll ;
„ A to cals a brofit, hac ampech ous ar choll.
„ Da g'enta exeo mat vit en em gonsoli
„ Ous malis ar grag'a, pa veont en furi.
„ Laqit eur c'hornedat, sortiit prontamant
„ Ermes demeus an ti evel rac ur serpant,
„ Ha larit en latin eur g'eric mat benac :
„ *Libera nos, Domine.* Hon delivrit, Otrou mat.
„ *A fulgure et tempestate.* Ha leverit goude se ;
„ Dious ar fouelt hac an tempest, hon dilivrit,
„ va Doue.
„ Ha laqit eur c'hornedat ur ho patiantet,
„ Ha sonden e sortio ar goler eus ar c'hreg. „

Brema, *Simon*, en eal, ha te oufe contesti
Na disput ouzin me, daonest dac'h oll studi ?

S I M O N.

Contesti rêfen onzit, ma vez den rezonabl,
Mes enn den daonet out, se zo incontestabl.

P O L.

Da fri en traon va c'hein, *Simon ar Gentil-gan.*

SIMON.

Ha te yêl gant an diânul, *Pol ar Pri*, den ifam.

POL.

Mar car rei din Butun, m'en servichn sincer.

SIMON.

Mont avnalc'h ri gantân eh Butun na diner.

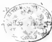
POL.

Laret a ràn dit c'hoas : nemet em bo Butun,
Ne meus aon rac an ifern, na memes ar gurnn a
Butun, Butun atau! ep dîner na çantim. . . . .

SIMON.

Adieu, fri capotet, enllet c'heus va estim.

FIN.

Digitized by Google

